

гэта было ў рэчаіснасці, і было б значна цяжэй ужыць усю гэту тэхніку з-за нястачы паліва, транспартных сродкаў, сродкаў сувязі і інш. У гіпатэтычнай сутычцы сам-насам паміж СССР і Германіяй, без дапамогі па лэнд-лізу, роўна як без адцягнення значных сіл люфтвафэ і германскага флоту, а таксама больш чым чвэрці сухапутных сіл на змаганне супраць Брытаніі і ЗША, Сталін наўрад ці змог бы перамагчы Гітлера [4, с. 133].

Заклучэнне. Якія можна падвесці вынікі? У канчатковым рахунку можна сказаць, што лэнд-ліз-адна з самых буйных аперацый, праведзеных падчас ДСВ. Яна зрабіла каласальны ўплыў на ход вайны ў цэлым, і на лёс нашага народа ў прыватнасці. Даставы па лэнд-лізу забяспечылі нас усім патрэбным каб працягваць змаганне нават у самую цяжкую гадзіну. Так, магчыма мы б выйгралі вайну і без дапамогі хаўруснікаў, але колькі б яшчэ жыццяў адняла вайна. Роля лэнд-ліза складана ацаніць нават у наш час, але можна з упэўненасцю сказаць, што ён стаў адным з ключавых фактараў нашай агульнай справы-вялікай перамогі.

Літаратура

1. Бутеніна, Н.У. Частка 1.3: Садовы шланг, што аб'ядноўвае хаўруснікаў / Н.У. Бутеніна // Лэнд-ліз: угода стагоддзя. – 2004. – 312 с.
2. Бутеніна, Н.У. Частка 2.1: Пачатак амерыканскіх дастаў / Н.У. Бутеніна // Лэнд-ліз: угода стагоддзя. – 2004. – 312 с.
3. Сурынаў, А. Ё., Оксенойт, Г.Да. Вонкавы гандаль / А.Е. Сурынаў, Г.Да. Оксенойт // Вялікая Айчынная вайна. Юбілейная статыстычная складанка. – Масква, 2015. – 299 с.
4. Джонс, Роберт Частка 10: Савецкі і амерыканскі пункты погляду на Лэнд-ліз / Роберт Джонс // Лэнд-ліз. Дарогі ў Расію. Вайсковыя даставы ЗША для СССР у Другой сусветнай вайне. – 1969. – 252 с.

УДК 385.81

Абарона Мінска

Шавярнёў В. В.

Навуковы кіраўнік Блажко Д. В.

Беларускі нацыянальны тэхнічны універсітэт

Уводзіны. Абарона Мінска лічыцца адной з маляўнічых старонак падзеі знакамітай Нашай бітвы. Сілы былі занадта няроўныя. Савецкія войскі моцна мелі патрэбу ў боепрыпасах, а каб даставіць іх бракавала ні транспарта, ні паліва, да таго ж былі падарваны частка складоў, іншыя былі захоплены супернікамі. Мястэчка было цалкам развалена, выведзены з ладу трубавод, сетка, сапсаваны пад'езныя чыгуначныя шляхі, вынішчана

доля мабільнага складу. У дадзеных цяжкіх акалічнасцях у горадзе праходзіла эвакуацыя, райваенкаматы праводзілі мабілізацыю ў Чырвоную Армію. У выніку, у войсці было скіравана каля 27 тыс. чалавек шараговага і каманднага складу, аддадзена больш за 700 аўтамашын і трактары, каля 20 тыс. коней і інш [1].

Асноўная частка. У шэрагі абаронцаў горада ўлучаліся мінчукі-самаахвотнікі. У ліку закліканых быў арганізаваны 1-ы Мінскі запасны полк колькасць якога складала каля 10 тыс. чалавек. Вынішчальныя атрады і баявыя працоўныя дружныны былі сфармаваны ўва ўсіх раёнах сталіцы. Значную падтрымку Чырвонай Арміі ва ўмацаванні лініі абароны аказвалі мясцовыя жыхары. Насельніцтва блізкіх вёсак, гарадоў Мінска, Дзяржынска, Заслаўя бралі ўдзел у пабудове абарончых збудаванняў, падвозілі боепрыпасы, забяспечвалі харчам. Рамонт узлётнай палосы аэрадрома, змаганне з варожымі дэсантнікамі праводзілася самаахвотнікамі. Абарона Мінска ўжыццяўлялася з 25 па 28 чэрвеня сіламі 44-га і 2-га стралковых карпусоў 13-га войску Заходняга фронту. Нямецка-фашысцкая процьма 25 чэрвеня прасунулася да горада. З Мінска пачалі эвакуацыю насельніцтва. Маршал Б.М. Шапашнікаў, які знаходзіўся ў штабе Заходняга фронту, 25 чэрвеня даклаў у Стаўку пра якая стварылася сітуацыю і папрасіў дазволы неадкладна адвесці войсці фронту з беластоцкага выступу на лінію старых умацаваных раёнаў. Дазвол ён атрымаў, і ў той жа дзень Вайсковая рада фронту аддала дырэктыву войскам на агульны адыход, але ўжыццявіць яе цалкам не атрымалася. Дзезяні на фронце развіталіся імклівымі тэмпамі. У аддаленых подступах да горада завязаліся баі, перарослыя да канца наступнага дня ў жорсткую бітву. Ужо 26 чэрвеня прагрэсіўныя падпадзелы 2-й і 3-й нямецкіх танкавых груп прадраліся на подступы да Мінска. Тут іх сустрэлі спешна высунутыя на мяжу Мінскага ўмацаванага раёна злучэннямі 2-га і 44-га стралковых карпусоў, кіраванне якімі рэалізоўвала кіраўніцтва 13-га войска пад камандаваннем генерала П.М. Філатава. Завярнуўшыся на фронце больш за 100 км, яны на працягу з 26 па 28 чэрвеня шчасна адлюстроўвалі атакі танкавых частак ворага. 26 чэрвеня захапілі Маладзечна, Валожын і Радашкавічы. 7-я нямецкая танкавая дывізія абышла Мінск з поўначы і скіравалася да Барысава. У другой палове дня 26 чэрвеня з боку Астрашыцкага Мясцэчка фашысцкія танкі рушылі ў атаку. Адлюстроўваючы ў той дзень атакі ворага, 85-м стралковым палком былі знішчаны 20 фашысцкіх танкаў. Камбат Каўрыжка падпаліў чатыры танкі, а за тры дні кровапралітных баёў пад Мінскам ён асабіста знішчыў 10 танкаў ворага. Адрозніліся таксама экіпажы лёгкіх танкаў: з прылад яны падбілі тры машыны суперніка. У боі пад Остроішчкім Мясцэчкам гераічна дзезяў 34-ы артполк, які выводзіў са стоячы варожыя танкі з адкрытых і зачыненых пазіцый. Потым прылады былі пас-

таўлены на простае навядзенне, што знішчыла яшчэ тры варожыя танкі. За час баёў артылерысты 34-га арпалка ўразілі 30 нямецкіх танкаў і бронемашын. Такім чынам быў адлюстраваны першы варожы напад пад Аст-рашыцкім Мясцішчам. 27 чэрвеня кіраўніцтва войскамі, што абаранялі сталіцу, прыняў штаб 13-га войска, які толькі выйшаў з-пад удару ў раёне Маладзечна. Наркам абароны СССР маршал С.К. Цімашэнка аддаў загад: Мінска ні ў якім разе не здаваць, якія нават пры ўмове поўнага атачэння войскаў, яго абараняюць. Адлюстроўваючы множныя атакі, 100-я дывізія з дадзенымі ёй часткамі 27 чэрвеня 1941 перайшла ў наступ і адкінула ворага на 10-14 км. Толькі да вечара цаной вялікіх страт ворагу атрымалася вярнуць ранейшыя пазіцыі. Вораг рупліва імкнуўся да Мінска з поўначы і поўдня. 28 чэрвеня ў 12 гадзін 444-й стралковы полк 108-й дывізіі атакаваў з боку Дзяржынска. Яго адважна сустрэлі пашы ваяры. Як адзначалася ў данясенні камандзіра гэтай часткі, 444-ы полк уразіў да 45 танкаў ворага. Аднак сілы былі не роўныя. Стан якія абараняліся ў Мінскім умацаваным раёне яшчэ больш пагоршыўся, калі з паўднёвага захаду да сталіцы Беларусі прадраўся 47-ы матарызаваны корпус групы Гудэрыяна. Аднак савецкія ваяры працягвалі аказваць зацэты супраціў. Сілы былі няроўныя. Якія адважна абараняліся войскі 13-й і 100-й дывізіі не здолелі ўтрымаць сталіцу Беларусі. У 16.00 28 чэрвеня часткі 20-й танкавай дывізіі групы Гота, зламаўшы супраціў 2-га стралковага корпуса генерала А.Н. Ермакова, прадраўшы абарону на стыку 64-й і 100-й дывізіяў, уварваліся ў Мінск з поўначы, а на наступны дзень з поўдня насустрач накіравалася 18-я танкавая дывізія з групы Гудэрыяна. Каля 17.00 часткі нямецкай 20-й танкавай дывізіі ўварваліся ў сталіцу з паўночнага захаду. Дзве дывізіі 44-га стралковага корпуса засталіся ўтрымаць пазіцыі заходней Мінска, тым часам як 2-і стралковы корпус адышоў усходней за Мінск на мяжу р. Волма. Да вечара нямецкія дывізіі злучыліся і замкнулі кольца атачэння. Толькі асноўныя сілы 13-га войска паспелі адысці на ўсход. У пlynні 28 чэрвеня 1941 г. Мінск быў захоплены ворагам. Паводле дадзеных замежных крыніц, падчас бояў заходней за Мінск немцы ўзялі ў палон 330 тысяч савецкіх ваяроў і камандзіраў, захапілі вялікую колькасць вайскавай тэхнікі і ўзбраенняў. Апроч гэтага, у выніку імклівага пасоўвання танкавых і матарызаваных злучэнняў суперніка велізарная колькасць савецкіх ваяроў была расцярушана па лясах. З першых дзён вайны бязлітасны характар насілі баі і ў паветры. Дзеючы самааддана, савецкімі лётнікамі была нанесена суперніку значная шкода. Часцяком, выдаткаваўшы ўсе боепрыпасы, яны таранілі варожыя самалёты. Гэтак зрабілі ў тыя чэрвеньскія дні Д.В. Кокараў, І.І. Іваноў, Л.Г. Бутелин, М.П. Жукаў, З.І. Здоровцев, П.Т. Харытонаў, П.С.Рабцаў, А.С. Данілаў і іншыя. 26 чэрвеня ў беларускім небе бяспрыкладны па мужнасці і самаадданасці вычын здзейснілі ка-

мандзір эскадрылі 207-га авіяцыйнага палка 42-й бамбавальнай дывізіі капітан Н.Ф. Гастэла і чальцы экіпажа яго бамбавіка лейтэнанты А.А. Бурдзенюк, Г.Н. Скарабагаты і старшы сяржант А.А. Калінін. Калі падбіты супернікам самалёт загарэўся ў паветры, яны адмовіліся выкінуцца на парашутах і скіравалі палымяную машыну на скупнасць нямецкіх войскаў. Пасля цяжкіх і зацятых баёў савецкія войскі былі змушаны пакінуць Мінск.[2]

Заклучэнне. Баі за Мінск паказалі высокую баяздольнасць ваяроў Чырвонай Арміі, іх мужнасць і гераічнасць, веру савецкага народа ў перамогу над ворагам.

Літаратура

1. Пачатковы перыяд Вялікай Айчыннай вайны 1941-1945//Ход вайны [Электронны рэсурс]. – 2015г. – Рэжым доступу: http://mil.ru/winner_may/history/more.htm?id=10638542 – Дата доступу: 20.03.2021.

2. Абарона Мінска напачатку Другой сусветнай вайны//allbest [Электронны рэсурс]. – 2012г. – Рэжым доступу: https://otherreferats.allbest.ru/history/00191236_0.html - Дата доступу: 20.03.2021.

УДК 355.423.2

Роль артылерыі в вооруженных конфликтах конца XX – начала XXI в.в.

Шульжик Н. А., Криштофович И. М.

Учреждение образования «Военная академия Республики Беларусь»

Новые подходы к развитию форм и способов применения общевойсковых формирований тактического звена легли в основу современной теории ведения операции и боя. Сущностью нового подхода являются ударно-маневренные действия войск и дальнейшее огневое поражение. Анализ военных конфликтов последних десятилетий показал, что в решении задач непосредственного огневого поражения противника важнейшая роль по-прежнему принадлежит и остается за подразделениями батальонной и бригадной артиллерии.

Следовательно, роль артиллерии в современном общевойсковом бою и в вооруженных конфликтах различной интенсивности будет только возрастать. Локальные конфликты последних лет (война в Афганистане, боевые действия на Северном Кавказе, борьба с террористическими организа-